

Početna Stranica > ... > [Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje](#) > [Djeca Iz Ukrajine – Pravosudna Suradnja U Građanskim Stvarima](#) > Roditeljska odgovornost

Roditeljska odgovornost

Ove informativne članke pripremila je Europska pravosudna mreža u građanskim i trgovačkim stvarima.

Pravila EU-a o nadležnosti za prekogranične sporove o roditeljskoj odgovornosti (kao što su pravo na skrb i kontakt, skrbištvo, smještaj djeteta u ustanovu za institucijsku ili udometeljsku skrb) utvrđena su u [Uredbi Bruxelles II.b](#), dok je pravo koje se primjenjuje na sporove o roditeljskoj odgovornosti uređeno [Haškom konvencijom o zaštiti djece iz 1996](#). Konvencija se primjenjuje i u situacijama povezanim s državama koje nisu države članice EU-a, ali su ugovornice Konvencije (kao što je Ukrajina).

Nadležnost

Člankom 8. [Uredbe Bruxelles II.a](#) [1] i člankom 7. [Uredbe Bruxelles II.b](#) utvrđeno je da su sudovi [2] države članice [3] nadležni u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici u trenutku pokretanja postupka. Međutim, ukrajinski sudovi zadržavaju nadležnost ako je dijete prije raseljavanja imalo uobičajeno boravište u Ukrajini. U pravilu je za promjenu uobičajenog boravišta potrebno određeno vrijeme i sud treba utvrditi jesu li ispunjeni određeni zahtjevi [4]. Stoga dijete iz Ukrajine koje ulazi u EU vjerojatno neko vrijeme neće imati uobičajeno boravište u EU-u, zbog čega je članak 8. Uredbe Bruxelles II.a i članak 7. Uredbe Bruxelles II.b u mnogim slučajevima neprimjenjiv.

Člankom 13. stavkom 2. Uredbe Bruxelles II.a i člankom 11. stavkom 2. Uredbe Bruxelles II.b utvrđuje se nadležnost na temelju nazočnosti djeteta u slučajevima djece izbjeglica ili djece raseljene na međunarodnoj razini zbog nemira u njihovoj zemlji. Međutim, u članku 52. stavku 2. [Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996](#). (tumačiti zajedno s uvodnom izjavom 25. Uredbe Bruxelles II.b) pojašnjava se da bi se to pravilo o nadležnosti trebalo primjenjivati samo na djecu koja su imala uobičajeno boravište u državi članici prije raseljavanja. Ako je uobičajeno boravište djeteta prije raseljavanja bilo u trećoj državi, kao što je Ukrajina, trebala bi se primjenjivati pravila o nadležnosti povezanoj s djecom izbjeglicama i djecom raseljenom na međunarodnoj razini iz Haške konvencije iz 1996. Ukrajina i sve države članice Europske unije ugovorne su stranke Haške konvencije iz 1996. ([HCCH |#34 – tablica sadržaja](#)).

Člankom 6. stavkom 1. Haške konvencije iz 1996. predviđeno je da „za djecu izbjeglice i djecu koja su, zbog nemira do kojih je došlo u njihovoj zemlji, raseljena u inozemstvu, tijela države ugovornice na čijem se državnom području nalaze ta djeca uslijed njihovog raseljavanja, imat će nadležnost predviđenu člankom 5. stavkom 1”.

Više informacija o primjeni Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. na djecu bez pratnje i razdvojenu djecu dostupno je [ovdje](#) i [ovdje](#).

Člancima 8. i 9. Haške konvencije iz 1996. te člankom 15. Uredbe Bruxelles II.a i člancima 12. i 13. Uredbe Bruxelles II.b predviđeno je da se nadležnost može prenijeti na sud koji je primjereniji za rješavanje predmeta. U trenutačnoj situaciji to bi se trebalo odnositi na zaštitu djeteta iz Ukrajine (na primjer, ako dolazi u EU bez pratnje) u slučaju da nadležno tijelo sazna da dijete ima članove obitelji u drugoj državi članici. U takvoj situaciji prva država članica može zatražiti prijenos nadležnosti ako je dijete posebno povezano s drugom državom članicom i ako bi prijenos nadležnosti bio u najboljem interesu djeteta.

Za bolje razumijevanje Uredbe Bruxelles II.a odnosno Uredbe Bruxelles II.b korisni su praktični vodiči za njihovu

primjenu, koji se mogu pronaći [ovdje](#).

Mjerodavno pravo i priznavanje

U slučaju vojne agresije [Haška konvencija o zaštiti djece iz 1996.](#) važan je instrument koji se bavi zaštitom djece, uključujući djecu bez pratnje, razdvojenu djecu migrante i djecu tražitelje azila. Ukrajina i sve države članice Europske unije ugovorne su stranke Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. ([HCCH |#34 – tablica sadržaja](#)).

Valja istaknuti da je u članku 16. stavku 1. Haške konvencije iz 1996. predviđeno da se pitanje tko ima zakonsku roditeljsku odgovornost nad djetetom rješava na temelju prava uobičajenog boravišta djeteta, odnosno ukrajinskog prava za djecu koja ondje imaju uobičajeno boravište. Isto vrijedi i za dodjelu roditeljske odgovornosti sporazumom ili jednostranim aktom (članak 16. stavak 2. Haške konvencije iz 1996.). Osim toga, roditeljska odgovornost koja postoji na temelju prava države uobičajenog boravišta postoji u slučaju da dijete promijeni svoje uobičajeno boravište u drugu državu (članak 16. stavak 3. Haške konvencije iz 1996.). Ostvarivanje roditeljske odgovornosti uređeno je i pravom djetetova uobičajenog boravišta (članak 17. Haške konvencije iz 1996.).

Osim toga, člankom 23. Haške konvencije iz 1996. predviđa se službeno priznavanje po sili zakona svih mjera donesenih u drugoj državi ugovornici. U skladu s time, ukrajinska mjera obuhvaćena područjem primjene Konvencije automatski će se priznati u drugim državama ugovornicama bez potrebe za službenim priznavanjem. Stoga će ukrajinske mjere ostati valjane unutar EU-a.

Kako je dodatno pojašnjeno u članku 18. Haške konvencije iz 1996., roditeljska odgovornost iz članka 16. Haške konvencije iz 1996. može se ukinuti ili se uvjeti njezina ostvarivanja mogu izmijeniti mjerama poduzetima na temelju ove Konvencije.

Člankom 15. stavkom 1. Haške konvencije iz 1996. predviđa se da će „u ostvarivanju svoje nadležnosti na temelju odredaba poglavlja II. tijela država ugovornica primijeniti svoje pravo“, što znači da ugovorne stranke u tim slučajevima primjenjuju svoje nacionalno pravo.

Više informacija o primjeni Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. na djecu bez pratnje i razdvojenu djecu dostupno je [ovdje](#) i [ovdje](#).

Suradnja među središnjim tijelima

Obavještavamo vas da je djelovanje ukrajinskog središnjeg tijela imenovanog u skladu s [Haškom konvencijom o zaštiti djece iz 1996.](#) narušeno i da može biti privremeno ograničeno zbog trenutne krize.

U situacijama koje se odnose na suradnju središnjih tijela država članica (npr. kad dijete koje je smješteno u jednoj državi članici ima braću i sestre u drugoj državi članici) mogli bi se primjenjivati članci 55. i 56. [Uredbe Bruxelles II.a](#) ili članci 80. i 82. [Uredbe Bruxelles II.b](#).

Kad je riječ o udomiteljskoj skrbi, mogle bi biti korisne i informacije koje su države članice objavile na europskom portalu e-pravosuđa (dostupne [ovdje](#)) o tome kako se provodi postupak prekograničnog smještaja, među ostalim u udomiteljske obitelji.

Za bolje razumijevanje Uredbe Bruxelles II.a odnosno Uredbe Bruxelles II.b korisni su praktični vodiči za njihovu primjenu, koji se mogu pronaći [ovdje](#).

Podaci za kontakt središnjih tijela nalaze se u nastavku:

- [Uredba Bruxelles II.b](#)
- [Uredba Bruxelles II.a](#)
- [Haška konvencija o zaštiti djece iz 1996.](#)

Kako Europska pravosudna mreža u građanskim i trgovačkim stvarima

može pomoći?

Europska pravosudna mreža u građanskim i trgovačkim stvarima pruža potporu provedbi instrumenata EU-a u području građanskog pravosuđa u svakodnevnoj pravnoj praksi. Osim središnjeg tijela, možete se obratiti i kontaktnoj točki Europske pravosudne mreže u građanskim i trgovačkim stvarima u svojoj državi članici ako imate određeni problem u prekograničnom predmetu. Na primjer, vaša kontaktna točka može se raspitati o trenutnom statusu zahtjeva, pomoći pri komunikaciji između dvaju sudova ili pronaći podatke za kontakt nadležnog tijela u drugoj državi članici EU-a.

[Više informacija o Europskoj pravosudnoj mreži u građanskim i trgovačkim stvarima i načinima na koji vam može pomoći.](#)

[Kako mogu pronaći svoju nacionalnu kontaktnu točku?](#)

Korisne poveznice

- Informacije o ukrajinskom pravu
 - [Informacije o ukrajinskom pravu u vezi sa zaštitom djece i maloljetnicima bez pratnje \(258.18 KB - PDF\)](#) [HR](#)
 - [Pitanja i odgovori o ukrajinskom obiteljskom pravu \(279.91 KB - PDF\)](#) [HR](#)
 - [Postupak povratka djece u ustanovama u Ukrajinu \(118.67 KB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Višejezični internetski obrazac za ukrajinsku djecu koja putuju u Europsku uniju i borave u njoj.](#) U tom obrascu ukrajinski roditelji ili zakonski zastupnici djeteta koje putuje u Europsku uniju mogu navesti tko je odgovoran za putovanje s djetetom i/ili tko ostvaruje roditeljsku odgovornost za dijete.
- Središnja tijela:
 - [Uredba Bruxelles II.a](#)
 - [Uredba Bruxelles II.b](#)
 - [Haška konvencija o zaštiti djece iz 1996.](#)
- Savjetodavna skupina Vijeća Europe za djecu Ukrajine
 - [Zbirka o transnacionalnim postupcima i suradnji \(4.07 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Informativna napomena o posvajanju tijekom rata u Ukrajini \(3.76 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Pregled konteksta – odgovor na inicijative za posvajanje u hitnim situacijama \(3.63 MB - PDF\)](#) [EN](#)
- [Informativna napomena HCCH-a o djeci lišenoj obiteljskog okruženja zbog oružanog sukoba u Ukrajini](#)
- [Odjeljak o zaštiti djece na internetskoj stranici HCCH-a](#)
- [Primjena Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. na djecu bez pratnje i djecu razdvojenu od obitelji](#)
- [Izveštje s objašnjenjima o primjeni Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.](#)
- [Praktični priručnik o funkcioniranju Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.](#)
- Publikacije Europske pravosudne mreže (uključujući praktične vodiče za primjenu Uredbe Bruxelles II.a i Uredbe Bruxelles II.b) dostupne su [ovdje](#).
- [Praktični vodič za skrbnike: Privremena zaštita djece bez pratnje koja bježe iz Ukrajine](#)

[1] Od 1. kolovoza 2022. Uredba Bruxelles II.a zamjenjuje se Uredbom Bruxelles II.b, ali se Uredba Bruxelles II.a i dalje primjenjuje ako su postupci pokrenuti prije 1. kolovoza 2022.

[2] U skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe Bruxelles II.a i člankom 2. stavkom 2. podstavkom 1. Uredbe Bruxelles II.b pojam „sud” označava sva tijela u državama članicama nadležna u stvarima koje su obuhvaćene područjem primjene tih dviju uredbi.

[3] Te se dvije uredbe ne primjenjuju na Dansku jer primjenjuje slična pravila o nadležnosti iz Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.

[4] Za tumačenje „uobičajenog boravišta” vidjeti, na primjer, presude Suda EU-a u predmetima [C-523/07](#), [C-497/10 PPU](#), [C-376/14 PPU](#), [C-111/17 PPU](#), [C-512/17](#) i [C-393/18 PPU](#). Za više informacija vidjeti i [Praktični vodič za primjenu Uredbe Bruxelles II.b](#).

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.